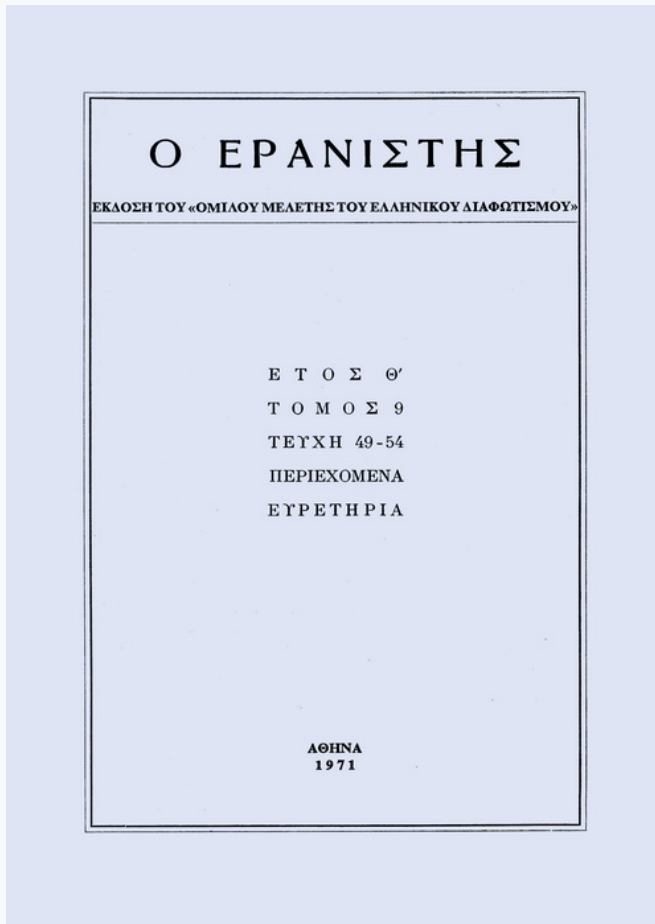

The Gleaner

Vol 9 (1971)

Χρονικά – Σχόλια

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.10463](https://doi.org/10.12681/er.10463)

Copyright © 2016, eranistes eranistes

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

eranistes, eranistes. (2016). Χρονικά – Σχόλια. *The Gleaner*, 9, 219–220. <https://doi.org/10.12681/er.10463>

Τ Α Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Α

Ο ΤΥΠΟΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ (1821 - 1827).

(²Επιμέλεια Αικ. Κουμαριανού, τόμοι 3, εκδόσεις Έρμης, 1971).

«Περιγραφική υπήρξε ως τώρα ή προσέγγιση στο θέμα, αλλά και θά παραμείνη ως τή στιγμή όπου θά μελετηθοῦν διαδικασίες και δομές που θά επιτρέψουν νά δοῦμε τὸ φαινόμενο και ἀπὸ ἄλλες ὀπτικές γωνίες».

Μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς καίριας αὐτῆς διαπίστωσης προλογίζει τὴν παρουσίαση τοῦ θέματος ἡ κυρία Αἰκ. Κουμαριανού στὸν πρῶτο τόμο τοῦ ἔργου, προοιδαζόντας τὸν ἀναγνώστη γιὰ τὰ βασικά κενὰ στὴν ὡς σήμερα προσέγγιση τοῦ φαινομένου «νεοελληνικὸς τύπος». Ἐξηγεῖ ὁμως στὴ συνέχεια ὅτι και ἡ δική της προσπάθεια, ἀποβλέποντας κυρίως νά παρουσιάση μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα τὸ χρονικὸ τῆς δημιουργίας και τῆς πορείας τοῦ τύπου κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Ἀγῶνα, δὲν ἔχει χαρακτήρα ἐξαντλητικῆς σύνθεσης, τὴν ὁποία ὑπόσχεται σὲ ἐθθετώτερο χρόνο. Ὅσοτόσο ἡ οἰκείωση μὲ τὸ θέμα και ἡ διερεύνηση βασικῶν δεδομένων και στοιχείων που σχετίζονται μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ ἐπαναστατικοῦ τύπου, ὑποχρεώνουν πολὺ συχνὰ τὴν συγγραφέα νά προχωρή πέρα ἀπὸ τὶς ὀλιγαρκεῖς αὐτὲς προθέσεις και νά φθάνη σὲ θεωρήσεις τῶν γεγονότων οὐσιαστικώτερες και συνθετώτερες.

Ἔτσι π. χ. θά ἀναφερθῆ και θά ἀναλύση τὴν γένεση και ἀνάπτυξη τοῦ προεπαναστατικοῦ τύπου σὲ συνάρτηση μὲ τὶς ἐπιτελούμενες τότε διαδικασίες στοῦ χώρου τῆς ἐλληνικῆς λογισσῆς, καθὼς και τοὺς λόγους που ἐπέφεραν τὴν διακοπή του σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ αἰτήματα τῶν νέων καιρῶν και τὴν γεωγραφικὴ μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους τῆς δράσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπισημαίνοντας ἐξάλλου τὴν ἐκδοτικὴ ἀνάπαυλα ἀνάμεσα στὰ χρόνια 1822-1824 θά ἀνατρέξη, γιὰ νά τὴν ἐξηγήσει, στὶς ἐναγώνιες μέριμνες νά ικανοποιηθοῦν τότε ἄλλες πὺ ἐπιτακτικὲς ἀνάγκες, ὅπως ἡ ὀργάνωση τοῦ Ἀγῶνα στοῦ ἐσωτερικό, ἡ δικαίωση του στοῦ ἐξωτερικό, ἡ ἀμβλυνση τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στὶς διάφορες κοινωνικὲς ὀμάδες, ἀνάγκες, ἡ διευθέτηση τῶν ὀποίων θά ὀδηγοῦσε πλησιέστερα πρὸς τὸν τελικό σκοπὸ. Ποιὲς προϋποθέσεις εἶχαν ἐξασφαλισθῆ ὥστε τὸ 1824 νά καταστῆ οὐσιαστικά τὸ ἔτος τῆς νεοελληνικῆς δημοσιογραφίας και ποιὰν ἐξάρτηση εἶχαν οἱ ἐφημερίδες ἀπὸ τὸ κίνημα τοῦ φιλελληνισμοῦ, ἐκπρόσωποι τοῦ ὀποίου πρωτοστάτησαν στὴν ἵδρυσή τους, εἶναι ἐπίσης θέματα που ἀντιμετωπίζονται μὲ γνώση και χρήσιμες προεκτάσεις στὸν περίγυρό τους. Οὐσιαστικὲς ἀκόμη παρατηρήσεις διατυπώνονται σχετικὰ μὲ ζητήματα, ὅπως π. χ. τῆς ἐλευθεροτυπίας, μὲ κανόνες λειτουργίας πὺ περίπλοκους ἀπ' ὅσους ἐμφανίζονται ἐξωτερικά. Τέλος, ἀνάγοντας τὰ δεδομένα στὶς πραγματικὲς τους διαστάσεις, ἡ συγγραφεὺς θίγει λεπτὰ προβλήματα τοῦ τυπογραφικοῦ μηχανισμοῦ, ὅπως τὰ ὀικονομικά και ἡ κυκλοφορία τῶν ἐφημεριδῶν, ἡ ἀπήχησή τους στὸν ἐλληνικό κόσμο, ἡ θεματογραφία και ἡ ὀργάνωση τῆς ὕλης τους, ἡ στάση τῶν ἐκδοτῶν ἀπέναντι στοῦ κοινῶ και στὴν ἐξουσία, ἡ γλωσσικὴ γραμμὴ που ἀκολούθησαν.

Γιὰ ὀλα αὐτὰ ὁ ἀναγνώστης σχηματίζει σαφῆ ἰδέα ἐντροφῶντας στὰ ἰδια τὰ κείμενα τῶν ἐννέα ἐφημεριδῶν που ἀνθολογοῦνται χωρὶς

περικοπές στην τρίτομη έκδοση, με βοηθητικές νύξεις κάθε φορά του επιμελητή για το περιεχόμενο των κειμένων. Και μόνο αυτή η προσφορά στο αναγνωστικό κοινό δικαιώνει τον μόχθο της επιλογής. Στο τέλος του έργου καταχωρίζονται ένας χρονολογικός πίνακας με το περίγραμμα των γεγονότων της περιόδου 1821 - 1827, αναλυτικοί πίνακες θεμάτων καθώς και γενικό εύρετήριο ονομάτων.

E. N. Φ.

Σ Χ Ο Λ Ι Α

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Περιοχή Ἀθηνῶν 1968. Ἐπιμέλεια :
Α. Α. Μάρτιν - Παπάζογλου

Ἐχει γίνει κοινή συνείδηση στὰ τελευταῖα χρόνια ὅτι, ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ἀνάγκες ποὺ ἔχει ἡ ἐπιστήμη στὸν τόπο μας γιὰ νὰ μπορέσει νὰ προαχθῆ σὲ ἀνώτερα ἐπίπεδα, πρῶτο αἶτημα εἶναι ἡ τεκμηρίωση τῶν πηγῶν, στοιχεῖο ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ἐξοικονόμηση χρόνου τοῦ μελετητῆ, καὶ ἰδιαίτερα τὴν εὐκόλη καὶ γρήγορη χρησιμοποίηση τῶν προσιτῶν πηγῶν.

Ἡ ἔλλειψη συστηματικῶν καταλόγων καὶ βοηθητικῶν ἐγχειριδίων ἀνάγκασαν πολλὲς φορὲς τοὺς Ἕλληνες ἐρευνητὲς νὰ στραφοῦν πρὸς ξένες βιβλιοθῆκες, ἐνῶ ἦταν ἐνδεχόμενο οἱ ζητήσεις τους νὰ ἰκανοποιηθοῦν ἀπὸ τὶς προσκτήσεις τῶν ἐντοπιῶν πνευματικῶν ἰδρυμάτων.

Μὲ τὴν ἔκδοση τοῦ Συλλογικοῦ Καταλόγου ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν τῶν ἀθηναϊκῶν βιβλιοθηκῶν καλύπτεται ἀποτελεσματικὰ ἓνα κενὸ στὴ γνώση μας σχετικὰ μὲ τὰ περιοδικὰ ὅσα ὑπάρχουν ἤδη στὶς βιβλιοθῆκες αὐτές. Ἔτσι, ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ ὁ ἐρευνητὴς διευκολύνεται σημαντικὰ στὸν ταχὺ ἐντοπισμὸ ἐνὸς περιοδικοῦ, ἐνῶ ταυτόχρονα τίθεται στὴ διάθεση τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας στὴν Ἑλλάδα

ἓνας πλήρης κατάλογος τῶν περιοδικῶν ἐπιστημονικῶν ὀργάνων, ἑλληνικῶν καὶ ξένων.

Ὁ Κατάλογος περιλαμβάνει τὶς προσκτήσεις, ὡς τὸ θέρος τοῦ 1968, 89 βιβλιοθηκῶν ὅσες συνεργάστηκαν στὴ συλλογικὴ αὐτὴ ἐργασία ἐπίσης ἀριθμεῖ 8.320 λήμματα (ἀπὸ αὐτὰ 470 εἶναι τίτλοι ἑλληνικῶν περιοδικῶν) ποὺ ἀφοροῦν σὲ ὅλες τὶς ἐπιστήμες καὶ ἔχουν καταταχθῆ σὲ 100 κατηγορίες θεμάτων.

Τὸν συντονισμὸ τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου — τὴν ἀρχικὴ ἰδέα γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ Καταλόγου, καθὼς ἀναφέρεται στὴν εἰσαγωγὴ, εἶχε ἡ Διεύθυνση Τεκμηρίωσης τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κέντρου Οἰκιστικῆς — ἀνέλαβε ἐπιτροπὴ ἀπὸ βιβλιοθηκάρχους ὠρισμένων πνευματικῶν ἰδρυμάτων. Ἡ ἐκτέλεση τοῦ ἔργου ἔγινε μὲ φωτογραφικὴ ἀναπαραγωγὴ καὶ τὴν βοήθεια ἠλεκτρονικοῦ διερευνητοῦ τοῦ Κέντρου Ἡλεκτρονικῶν Διερευνητῶν Δοξιάδη.

Ἄς προστεθῆ ὅτι στὰ λήμματα σημειώνεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ περιοδικοῦ, ἡ ἀναγνωρισμένη σύντηξη τῶν τίτλων (μόνο γιὰ τὰ ξένα), ὁ τόπος καὶ ἡ χρονολογία ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, τὰ ἀρχικὰ τῶν ἀθηναϊκῶν βιβλιοθηκῶν καθὼς βέβαια καὶ οἱ ὑπάρχουσες ἐκεῖ σειρὲς χρονολογικά.

Α. Α.